

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Oglasni, pripisana itd. tielaj i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglasne itd. šalju se napunitom ili polonimom pošt. štetnice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbliže poštu predbrojka.

Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napisao „Reklamacija“.

Cakovnog računa br. 347/849. Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavačel Jerko J. Mahulja — U nakladi tiskare Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Pull. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tratu (Via Crodiera dr. I, II, III).

Hrvatsko pitanje u carevinskom vieću.

Govor zastupnika Dr. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća povodom proračunske razprave dne 18. jula 1907.

(Konac.)

Godine 1867. bijaše kraljevini Ugarskoj takozvani ustav povrćen. Ugri su ove godine stvorili zakon, te ga dali od cara potvrditi, kojim se skupne poslove sa ostalim zemljama Njegovog Veličanstva uređuje u predpostavi, da će se te ustanove parlamentom obostranih kraljevina i zemalja ili u obće ustavnim putem prihvatiti. Tada bi se bilo lahko isposlovalo, da pojedini zemaljski sabori različiti kraljevina i zemalja te ustanove prihvate, ali mjesto toga, prešlo se je na centralizam. Sazvalo se je jedinstveni parlament, takozvano uže carevinsko vijeće, koji je tada po prilici onako ostao, kakav postoji i danas. To parlamentarno zastupstvo austrijskih naroda priznalo je nagodbene zakone, kojih su Ugri već unaprijed stvorili i kojih potvrdu već su bili postigli, i tim, ne upitav Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju, ove zemlje kao pripadajuće Ugarskoj smatrali.

Jednu godinu kasnije, kako je poznato, stvorena je nagodba između Ugarske i Hrvatske.

U ovoj je naglašeno, da imade da stvori temeljno zakonitu osnovu odnošaja između kraljevine Ugarske i kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Ova nagodba, koje valjanost nismo mi Hrvati sa ove strane nikada priznali niti ćemo ikada priznati bijaše ipak tako stvorena, da se je u ono doba i sa tadašnjim odnošaja transilivavskim Hrvatima pričinjati morala kao manje zlo.

U toj je dakle nagodbi ustanovljeno — nipošto možda da je Ugarska jedinu državu, već dapače, da Ugarska s jedne strane a s druge Hrvatska, Slavonija i Dalmacija sačinjavaju državnu zajednicu, da imade Ugarska s ovim zemljama samo kralja, krunu i one poslove, zajedničke, koje su također obim dijelovima zajedno s Austrijom zajednički. Tim je, gospodo moja, podpuna jednakost izrečena.

Jedino je ta jednokost, koja je u uvodu nagodbe ustanovljena, posebnimi zakonskim ustanovami tako sužena bila, da čine Madjari svojim tumačenjem nagodbe prava Hrvatske i Slavonije jedinstavno ništetnimi.

U toj je nagodbi među ostalim također rečeno, da će biti nagodbeni zakoni, koji bijahu između same Ugarske i Austrije godine 1867. utanačeni, za onaj put, poste cigavno — kazao bih — naknadno također od strane Hrvatske, Slavonije i Dalmacije priznati, nu pod izričitim rezervom, da mogu biti u buduću takovi zakoni i takove nagodbe jedino uz osobito sudjelovanje kraljevine Hrvatske Slavonije i Dalmacije stvoriti. (Tako je!)

Sada pako, gospodo moja, ako u raspravi nalazete se nagodba sa Ugarskom ukida godine 1867. ustanovljena, carinsku zajednicu, ako se bilo koji od temeljnih ustanova ovih nagodbenih zakona mienja

sa novom nagodbom, tada nemože to niti smije imati nikakve pravne djelatnosti bez osobitog sudjelovanja kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. (Posve pravilo) i to neće biti nikakva državopravna prisodobna nikakav državni temeljni zakon ni za Ugarsku ni za Austriju, jer neće imati temeljnog uvjeta posvemašnjeg priznanja.

U tom obziru moram da kažem na riječi njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika, kojim se je on u odgovor na interpelaciju Perićevu, Ivčevićevu i drugova, stavljen u tom pogledu dne 8. jula 1867. o. g. u ovoj visokoj kući, poslušio. Njegova je preuzvišenost kazala, da je držanje austrijske, zakonom od 21. decembra 1867. br. 146, tičuće se zajedničkih posala svijlu zemalja austrijske monarhije i načinom njezinog postupanja, te odgovarajućim zakonskim člankom XII. od godine 1867. točno propisano. „Oba zakona“, kazala je njegova preuzvišenost, poznaju samo dva konstitutirajuća dijela: u carevinskom vieću zastupane kraljevine i zemlje s jedne strane, te zemlje ugarske krune zajedno. Hrvatska nije sudjelovala kod rasprava. Za Hrvatsku nisu imale one rasprave sve do dana utanačenja nagodbe nikakve pravne djelatnosti. (Posve pravilo) naknadno tekar bijahu od hrvatskog zemaljskog sabora prihvatili nagodbe godine 1868. odobrene nu pod izričitim uvjetom i pridržajem, o čemu sam malo prije govorio. Sada pako, gospodo moja, zaboravlja austrijski ministar predsjednik, koga bi moralo u velike interesirati hrvatsko pitanje, da jedna nagodba nemože u obće između Ugarske i Austrije državopravno diplomatski vrediti, ako nije ta nagodba od hrvatskog zemaljskog sabora prihvaćena. (Tako je!) Njegova preuzvišenost gospodin ministar predsjednik može nam kazati: oprostite, Ugarska i Hrvatska jesu u trgovačkih poslovih, u novčanin pitanjih i vojničkih poslovih, u obće u svim stvarima, koje tvore zajedničke poslove, i s kojima valja po zajedničkim temeljnim zakonima postupati i odlučivati, zastupane po ugarskoj vladi, a to je i po sumoj nagodbi pravo stanovište.

Nu što je vlada gospodo moja? Vlada je samo izvršujuća vlast dotičnih zemalja, vladu nije zakonodavno tjelo. Idemo li još više natrag, to moramo ostati na stanovištu, da nebi čak i za onaj slučaj, kad bi 40 zastupnika iz Hrvatske, koji sjede u ugarskom saboru, raspravljalo tamo o austrijskoj ugarskoj nagodbi, o trgovačkih ugovorih i t. d. nagodba vredila bez izričitog priznanja i prihvata od strane hrvatskog zemaljskog sabora. (Odobrenje.)

I u tom imate ključ za uređenje pitanja monarhije.

U hrvatskom pitanju leži čitavo težiste monarhije. Priznudu li Hrvati nagodbu, tad je priznata, nepriznudu li ju, tad nije priznata, ako je nevaljana za Hrvatsku, nema djelatnosti i prema takvim zakonima zauzeti ćemo i mi austrijski Hrvati u pravo doba naše stanovišta (Odobranje.)

Ja nerazumljem, gospodo moja, ako se na takove temeljno-zakonite ustanove kao što je nagodba, koje se ipak od strane vladinih krugova takovimi priznaje, premda

im mi, kao što rekoh, zakonitog utemeljenja nepriznajemo, zaboravi ili nikada poznate ne bijahu, ili da se možda omalovaža, što bi svakako samo do neko stanovište dobi potrajati moglo.

Što se tiče Bosne i Hercegovine, koje se nas također mnogo tiču, i koje bijahu predmetom odgovora na jednu interpelaciju u današnjoj sjednici, to neću o tom da trahim mnogo rieči. O tomu govorio je častni drug Tresić i druga gospoda u današnjoj izvaji njegove preuzvišenosti gospodina ministra predsjednika nalazimo jednu toli dragocjenu točku ostona za nas, dabismo dapače mogli i propustiti svaki daljnji govor o tomu. Pokazalo se je naime, da se je njegova preuzvišenost ugarski ministar predsjednik, kad je govorio o tobožnjem pravu Ugarske isključenjem Hrvatske sa ministarske stolice ugarskog parlamenta, htjela samo pred svojimi istomišljenici i parlamentarnimi drugovi iztaknuti; on je kasnije našem ministru predsjedniku izjavio, da njegovu riječi i njegova izvaja nije kanila nikomu škoditi, nikomu štetu prouzročiti. Ako je tomu tako, gospodo moja, a mi neimamo razloga, da o tomu dvojimo, tada nije njegova preuzvišenost Wokerle niti našem historičkomu pravu naniela štete, a tim manje našem narodnom pravu obzirom na Bosnu i Hercegovinu.

Ova su prava isto tako čvrsta isto tako nepokolebiva kao i ugarska državna misao i ugarski ustav, o kojem je jednoin neki ugarski ministar predsjednik, ili što je već bio kazao: „Nepokolebiv kao i put zvijezda na nebu“. Mi opetujemo tu rieč, nu nipošto za ustav „Magyar o.s.zag“ niti za nepokolebivost poviesti Ugarske, već mi opetujemo tu rieč pogledom na naša historička i narodna prava, za nas su nepokolebiva, jer narodi ne izumiru tako lahko, a naš je narod zauzeo takav pravac, koj je prema ugarskim težnjama čvrst, jasan i nepokolebiv. Naš je narod o tomu naišto, da će svih razlika između nas, bilo između Slovenaca i Hrvata s jedne strane, bilo između Srba i Hrvata s druge strane, posve nestati u podvečerje onog dana, u kojem ćemo tražiti povratka naše zajedničke domovine od svih onih, koji nam ju silom, lukavosću ili drugim načinom otežu (Odobranje). Ne vi, nećemo, nećemo precario patriam nostram possideatis, vim fieri vetamus! (Živahno odobranje i pleskanje.)

O sazovu Istarskog sabora.

Prijatelj poslao mi je izrezak židovskotalijanskoga listićine „Il Piccolo“ u od 30. augusta t. g., u kojem se pripovjeda što je klub talijanskih zastupnika na Istarskom saboru toga iskuga dana obzirom na sazov toga sabora odlučio, i što je zemaljski kapetan Dr. Rizzi (koj je bio demisionirao a nije se nigdje čitalo da bi svoju demisiju uztekao). Kazu se kao nedužni jaganci kojim ništa više na sru ne leži nego kako bi se na zakonu i pravu pogodili sa svojimi zemljaci hrvatske i slovenske narodnosti, i na kojih nema ni zere krivnje ako Istarski sabor nezasjeda.

Ja ću možda naći zgodu te ću obrazložiti stvar nagadjaju između talijanskih i hrvatsko-slovenskih zastupnika glede raspravnog jezika u saboru uo posljednjih godina nješto obširnije, da uzmogne svako suditi i jedne i druge također u tom pitanju. Za danas mi je ispraviti dvie Dra Rizzi, neznam dali još zemaljskoga kapetana ili ne ili opet Dr. Rizzi pripovjeda, kako je mjeseca decembra 1906. barun Beck, to je ministar predsjednik, predložio modus vivendi, kojega je on Dr. Rizzi popunio, i za koj je kazao da je isti Spinčić činio viditi da nije neprilvatljiv, jer da nije odbio „a priori“.

Dr. Rizzi, neznam dali još zemaljski kapetan ili ne ili opet, mjesto da je pripovjedio, kako je stvar takla, i što je predlegao Beck, a kako je to popunio on, Dr. Rizzi (ja velim i njeko treći), hoće da pokazuje, kako je on i saborska većina neuhka, popustljiva, pomirljiva, a saborska manjina tvrda, nepopustljiva, nepomirljiva pa se pri tom poziva na nekakvu predmjenu kod mene, koja je posve ništetina, i koja samo značenja i postupku dra Rizzi odgovara.

Ja nisam činio viditi, da temelji sporazumka predloženi od baruna Becka, popunjeni od Dra Rizzi, i još od odsjednoga predstojnika bar. Haerdtla, nisu neprihvatljivi, nego je sam Dr. Rizzi, kad se je pozivao na saborski zaključak od 10. aprila 1861., kojim da je odlučen talijanski jezik kao raspravni za istarski sabor, odgovorio, da je takav saborski zaključak uništen člankom 19. temeljnoga državnoga zakona od 1867., što nemogu svi Talijani tajiti, kad su ponovno htjeli to u saborski poslovnik (§ 13.) umetnuti, ali im je svaki put to uništio Njegovo Veličanstvo sa navlastinimi previjšnjimi rješiteljima. Ministar predsjednik bar. Beck došao je i saslušao naš razgovor i opazio, da se sad nejnma riješiti pitanje porabe jezika, nego nući način kako da se omogući zasjedanje od 3—4 dana za rješiti njeko stvari, te tako rekuć diktovao temelje, na kojih bi se to imalo dogoditi. Kad je Dr. Rizzi dodao svoju točku, rekao je min. Beck da na nju ne može odgovoriti da će o tom govoriti u ministarstvu nutarnjih poslova. Sastali smo se i drugi dan. Došao je i odsjedni predstojnik iz ministarstva uputarnjih poslova bar. Haerdtl i popunio točku Dra Rizzi. Ministar predsjednik stajao je još uvijek na stanovištu, da bi ova nagodba bile samo za 3—4 dana suborvanja i nije pustio da se raspravlja o provedivosti ili neprovedivosti zahtjeva naših ili talijanskih. Ja sam na to izričito i ponovno rekao, da ne preuzimam nikakova jamstva, da bi naš klub prihvatio četiri predložene točke; dočim je Dr. Rizzi rekao, da ne može ni on jamčiti za talijanski klub, ali da se nada da će prihvatiti. Na upit reportera židovskotalijanskoga listićine „Il Piccolo“, da li su iza toga decembra 1906., sledile dalnje rasprave odgovorio je Dr. Rizzi, da nisu sledile dalnje rasprave između objiju stranaka. Što da na tu rečem? Istitćem ono što se iza decembra 1906. u tom pitanju dogodilo.

Izlaz svakog četvrtka o podne.

Netiskani doplati se na vraćaju nepodpisani no tiskaju a nefrankirani ne primaju. Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za pošljake na godinu ili K 5—odn. K 9 50 na pol godine. Izvan carevine više poštarina. Plata i stajuje se u Pull.

Pojedini broj stoji 10 h., zanostali 20 h., koli u Pull, toli izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Laginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 3), kamoo neka se naslovijuju ova pisma i predplate.

Dne 29. januara 1907. sastali smo se kod ministra predsjednika barona Becka Dr. Rizzi i ja, na poziv prvoga. Ministar predsjednik pozvao nas je, reče, da nam na srce postaviti kako bi bilo dobro da se sabor sastane, koja bi od toga korist bila, te nas zamoli nek upućujući da se stranko dogovore, kada da se sabor sastane i koje predmete da raspravi. I Dr. Rizzi i ja izjavismo se za to sporazumno, a na moj predlog imali su Dr. Rizzi i Dr. Laginja, stanujući obojica u Puli, dogovora započeti i prići ti klubovima, a ovi odlučiti. Do 15. februara imali smo javiti gospodinu ministru predsjedniku, da li smo se sporazumili ili ne. Ako da, onda će on rado savzeti sabor. Ako ne, onda će mo mu oboji poslati spomenice, te će nas pozvati u Beč, da kuša bar uputiti sporazum, da se oboji sastanemo i izaberemo odbor za sporazum.

To sam ja javio Dru Laginji dne 31. januara i podao mu odnosni materijal. Još dne 17. februara 1907. rekao mi je Dr. Laginja da s njim Dr. Rizzi nije govorio nit ga potražio ili javio mu da bi govorio. Tek 18. februara saopćio je Dr. Rizzi mogućnost toga razgovora, u kojem su istaknuli svaki svojo mnjenje glede porabe jezika u saboru.

Dva dana iza toga, dne 21. februara 1907., poslao je Dr. Rizzi Dru Laginji svojo posjetnicu, na kojoj bijaše napisano ovo: „Da una conferenza da me avuta con qualche deputato della maggioranza diale risultò l' impossibilita di giungere ad un accordo sulla base delle Sue proposte. Mi protesto con perfetta osservanza suo devotissimo“.

Čuo sam da je kod te konferencie („con qualche deputato della maggioranza“), bio zemaljski zastupnik Dr. Bešli iz Kopra, tajnik političkoga istrijskoga društva, i suradnik lističine „Il Piccolo“ njezi Salata (ne zastupnik saborske većine) i još možda koji.

Tek usljed te konferencie, koju je imao Dr. Rizzi „s njekimi zastupnici saborske većine“ u drugoj polovici mjeseca februara 1907., prestali su pregovori između obih stranaka.

Tako je Dr. Rizzi usljed te konferencie osujetio namisao ministr.-predsjednika što ju je prihodio Dru. Rizzi i meni dne 29. februara 1907., i onemogućio dogovore između obiju stranaka — poslje 24. februara 1907.

Dne 11. marča 1907. dao je Dr. Rizzi kao zemaljski kapetan demisiju.

Nego reć bi da je učinio kako i ostali članovi saborske većine. Oni su se grozili da će položiti svoje mandate. A on kao zemaljski kapetan, oni kao zemaljski zastupnici zahtijevaju sazov sabora — kojega su osujetili sami, a na čelu njim Dr. Rizzi.

Opatija 3. septembra 1907.

Vjekoslav Spinić, zastupnik naroda.

IZ CAREVINSKOGA VIEĆA.

Za cestogradnje u kotaru Pazin.

Interpelacija zastupnika dra Laginja, Mandića, Spinića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra unutarnjih posala u pogledu cestogradnje u pazinskom kotaru.

Dne 13. marča 1900. stavili su zastupnici Dr. Laginja, Spinić i drugovi u carevinskome vieću prijedlog slijedećeg sadržaja:

„Poziva se c. kr. vladu da dade čim prije povesti potrebite izvide, napraviti nacerte i proračune radi uređenja vođa, odnosno radi osuđenja dolina Boruta-Cerovlja-Novaki-Pazin i pograničnih postarnih dolina, te radi izgradnje ceste Gologorica-Kršan i Pazin-Grdoselo-Kersika-Sv. Stjepan bilo pomoću navlaš za to naručenoj strokovnjaka na državne troškove, eventualno sve potrebno poduzeti uporabom jedne posebne vjersesije“.

Podrobno obrazloženje toga predloga nalazi se u prilogu 571. k stenografskomu zapisniku carevinskoga vieća, XVI. zasjedanja 1900.

Koliko nam je poznato, izgradjen je od ono doba samo jedan nacrt i proračud i to ne posve na državne troškove, za izgradnju ceste, kojom bi se spoj komada ceste Pazin-Cerovlje-Učeka i Pazin-Pičan-Kršan uzpostavilo, nu ni to ne odgovara svojoj svrsi, pošto bijaše cesta istočno od Gologorice izmjerena, kojom bi se dolina Raše kod stancije Defranceschi (Zamperovica) jedino zavojima dotaklo, koja bi zahtijevala radi izvanredno visokih podpornih zidova (preko 12 metara) veoma velike troškove a k tomu bi bilo neprestano pogibeljna za ljude i za blago, dočim bi bila cesta oslonjena zapadno na brežuljke Gologorice preko uske doline prema Zamperovici mnogo prikladnija, ni malo draža a za pučanstvo mnogo koristnija.

Pošto je dakle prošlo punih sedam godina otkad bijaše stavljen spomenuti predlog i obzirom na to, da su nekoje u predlogu navedene cestogradnje već pred 60 godina kao potrebite priznate, da je čitava neposredno zanimana okolica vrlo prikladna za vinarstvo, voćarstvo i livadarstvo ali zbog pomanjkanja sve to pusto leži dočim se nalazi pučanstvo u stanju neprestane biede, nalaze se potpisani prisiljeni na njegovu preuzvišenost gospodina ministra unutarnjih posala staviti prešan upit:

„Jeli njegovu preuzvišenost voljna zauzeti se svom odlučnošću za bezodlično provedenje cestogradnje utemeljenih predlogom u prilogu 571. stenografskomu zapisniku, XVI. zasjedanja 1900., u kojima se ovdje govori, u političkom kotaru Pazin u Istri, bilo kao gradnju za ublaženje biede, bilo uporabom posebne vjersesije?“

U Beču, 15. julja 1907.

Dr. Laginja,
M. Mandić,
Spinić i drugovi.

Radi sniženja cijene morskoj soli i lakšeg donosanja iste.

Interpelacija zastupnika Dra M. Laginja, Mandića, Spinića i drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra financija radi raspačavanja i sniženja cijene morskoj soli.

U smislu postojećih propisa mogu stanovnici Istre dobiti iz skladišta soli u Piranu i u Kopru za sniženu cijenu od 14 K 28 filira po 100 kilograma, nu samo 6-70 kilograma na godinu za jednu osobu i jedino kod skladišta soli.

Ova snižena cijena i mjera je skrajno siromaški odmjerena, ako se pomisli da je obćenita trgovačka cijena kod spomenutih skladišta za veoma malo viša (18 K 28 filira) i da seosko stanovništvo Istre znatno veće množivo soli po osobi godišnice treba.

Ona tobožnja polakšica postaje upravo ruglom prema činjenici, da mogu ribari (među njima i neaustrijski državljani) i tvorničari ribljih konzerva isti proizvod sa mnogo sniženijom cijenom od 7 K 50 fil. po 100 kilograma kod istih c. k. skladišta dobiti. Poljudjeljsko stanovništvo Istre za postavljeno je dakle najnemilosrdnije i u tom obziru.

Tobožnja gospodarska polakšica snižena cijene morake soli biva upravo smišlenom radi propisa o držanju soli. Tako mogu primjerice stanovnici mjesne občine Buzet primati moraku sol za sniženu cijenu samo pojedinci i jedino iz c. kr. skladišta u Kopru, što oni zbog nerazmjerno velike udaljenosti, truda i putnih troškova posve propuštaju, dočim bi se onom pučanstvu lahko pomoglo time, da se svu moraku sol koja mu pripada do postaje Buzet za selo onog Krasa (Brgudac, Lanšće, Podgac, Prapoće, Klenovščak) kano i za mjestnu občinu Roč, do postaje Lupoglav doveze, odakle u dva, tri ustanovljena dana pomoću občinskih činovnika stanovnikom porazdieli:

Obzirom na te okolnosti i da se i kodjer za seosko pučanstvo Istre već jednom gospodarska akcija započne, stavljam potpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija upit:

„Mislili vaša preuzvišenost postojeći cjenik za sol u trgovini (naredba od dne 21. septembra 1899. D. Z. Z. br. 176) za limito sol na korist stanovništva Istre na proizvodnju cijenu sniziti, da se na godišnu i po osobi ustanovljena mjera od 6-70 kilograma primjereno povisi i da se bar, za stanovnike onih mjestnih občina, kroz koje prolazi željeznica Divača-Pula i Trst-Poreč raspačavanje limito soli iz c. k. skladištasaoli u Piranu, Kopru i Tratu na taj način uredi a da dotični stanovnici onu mjeru morake soli, koja na njih otpada, na njihovih željezničkih postajah u stanovito doba godine držati mogu?“

U Beču, 15. julja 1907.

Dr. Laginja,
M. Mandić,
V. Spinić i drugovi.

U poslu izdavanja poreznih iskaza.

Interpelacija zastupnika Dr. Laginja, Mandića, Spinića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija u u poslu izdavanja poreznih iskaza.

I.

U Istri dogodilo se je često, da su mnogi stanovnici jedne porazne občine radi postignuća posebnog upravnog vijeda u smislu zemaljskog zakona od dne 25. oktobra 1868. zamolili kod oblastih za iskaze o izravnih porezih, propisanih u odnosnoj porezovnoj občini, i da su takve molbe bile odbijene svuda tamo, gdje se je mjestna občina tomu uprotivila.

II.

Zabrana takvih iskaza biva štetnom i tamo, gdje bi pojedine vjersesije zadruge pokrajine takove porezne iskaze radi ustanovljenja temelja za proračunavanje vjersesije sposobnosti trebale, pošto su izvidi o propisanom porezu za pojedine slučajeve sa razmjerno velikim troškom i dangubom radi putovanja i odaljeno često središte poreznog ureda skupčani.

U ovom posljednjem pravcu pružena je doduše neka polakšica time, što se je „Gospodarskoj Svezi“ za Istru dozvolilo, da može gruntovno-posjedovne knjige u katastru pogledati i pri tom podatke o čistom prihodu zabilježiti.

Nu tim je veomuo malo pomoženo, jer pokazuju posjedovne knjige vrlo često mnogo izbrisa i popravaka, čim je posao otežčan, a kod svega toga doznade se samo za gruntovni posjed, nipošto pako za ostale posjedovne odnose (zgrade, teševinu i t. d.). Nemože se takodjer uvijek dobiti posjedovnih knjiga (araka) pošto se isti nalaze bilo kod zemljomjera evidencije javan službenog sledista, bilo da leže često čitave mjeseca kod viših oblasti.

Prestrogo držanje tajne o propisanom porezu — izuzevši vajda jedino osobnu dohodarinu — no odgovara više modernom shvaćanju odnosa državnih ureda prema državljanom.

Bojazan, da bi se možda knjige mogle izgubiti, ili da bi se pravo stanje propisa moglo bilo kako promjeniti, mora se isključiti, pošto bi se iskaze, koje bi se imalo izraditi, od službenih činovnika samih ili bar pod njihovim izravnim nadzorom sastavljalo.

Pošto je ovo pitanje pako važno radi osobitih odnosa pokrajine sa gospodarstvenog gledišta, časte se potpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija pitanje:

„Jeli njegovu preuzvišenost pripravna na to, da dade podučiti porezne ureda Istre u tom smislu, da dozvoljavaju na posebnu molbu „Gospodarskoj Svezi“ za Istru radi postignuća občinskih upravnih vieća poreznim občinama za vlneti svoj posjed ili radi ustanovljenja vjersesije sposobnosti u pojedinih krajevih pokrajine

svud u porezne propise (iznzam osobnu dohodarinu), te da mogu o tom uzeti bilješke ili dobiti svrsi odgovarajuće službene iskaze, pa bilo i za primjernu odštetu?“

U Beču, 15. julja 1907.

Dr. Laginja,
M. Mandić,
V. Spinić i drugovi.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Kanfanar 5. IX. 1907.

Od ponedjeljka amo vrše se kod nas obč. izbori. Sa Kanfanarom sačinjavaju jednu občinu selo Morgani, Banat, Sošće i Rovinjsko selo.

Do sada je ta občina bila u talijanskim rukama, te je napokon ovog puta njihovo gospodarstvo propalo. U III. tiehu dobiti smo 240. proti 70 glasova, a u II. tiehu 67. proti 45.

Danas bira I. tieho.

Za danas u brzini toliko, a drugi puta više.

Zivila Hrvatska Istra!

Lošinjski kotar.

Iz Malog Lošinja nam pišu: U nedjelju dne 1. t. m. uapsli su ovdje dva talijanska podanika pripadnika anarhističnoj sekti i vatroni njezini štrikajci. Našlo se je kod njih množivo anarhističnih knjižica, koje su oni dieliili među radnike, te su držali razne govoreve u kojima su se uvjrdljivim riječima izrazivali o našem Vladaru. Njisi poperdili su, jer su takovi stvarovi njihovi Benjamini. Kako vam je poznato, vodi se sada u Velom Lošinju oštra izborna borba. Komorra, ta zagovornica talijanskih anarhista, radi sva i svasta te se utiče svakoj nezakonitosti, nu niti našli ne spavaju a više u Lošinj nema Scarpe, te se nadamo da će g. Mesetig nasti postupati po zakonu.

Iz Beloga na Cresu, 27. kolovoza 1907. Čuje se sa više strana naše mlie ali siromašne domovine, da je tuča potukla i mnogo štete nanijela. Kod nas tog ljeta ove godine nije bilo. Nu mi se na žalost svega toga i ne plašimo, jer kod nas nema, što da potuče. Svagdje se valjda narod nećemo nada, a nas je suša ove godine tako ljuto pritisnula, kao rijetko kada. Osim ranoga žita, pa sada nješto, jabuka i par smokava, neće nam, a ma skoro ništa uroditi. Trsja je već davno nestalo, a skoro da i neima, koji bi drugoga posadio, jer što je god sposobnijega pogbjeglo je u Ameriku. Uza sve to i mi željno iščekujemo kišu, jer dobre vode neimamo više ni za piće. Brižni narod mora po nutnim lokvama da traži vodu, gdje se i blago napaja i živad svake vrste. Oдавno smo već molili za općinsku šternju ali još je ne vidimo, samo smo doznali od osobe, koja može znati i kojoj se može vjerovali, da se novi za općinsku šternju nalaze u općini u Cresu već više vremena. Čuje se da drže novce na Creskoj Općini i za popravak nekijeh puteva. Možda gospoda creška čekaju na občinsko izbore, a koje valjda od straha već toliko zatežu, najljepša je nada da će se kod nas prevartiti ako Bog da, kao i kod izbora za Beč.

A.

Voloski kotar:

Volosko 2. IX. 1908. Jučer se ovdje blagoslovilo i razvilo na najsvetacniji način zastavu društva „Sokol“.

Volosko i Opatija bili su okičeni hrvatskim trobojnicama. U 10 sati u jutro došao je parobrod sa sokolašima izletnicima iz Pule. Malo zatim došla su brata sokolaši iz Sušaka, Crikvenice, Novoga lta, a na 3 sata po podne radničko društvo „Sluga“ iz Rieke. Ogromna povorka naroda krenula je u 10½ s. preko Voloskoga u Opatiju, gdje se ja otraga obč. trg vršio svečani čin. Veličanstveno je bilo gledati prostrano vježbaliste puno naroda, (računa se preko 4000 osoba) to ukrašeno cviećem i zastavama. Blagoslov je obavio Vid. g. D. S. Defar župnik u

osobnu
zreti bi-
družbane
statutu?

govori.

ju.

ar:
207.

d nas
javaju
Sošić

ljičan-
puta
tielu
u II.

drugi

U ne-
e dva
mističe-
slo se
stičica,
u dr-
rijed-
daru.
orovi
mato,
a iz-
a ta-
ta ta
naši
karpe,
ti po-
voza
mle
po-
sog
e na
kod
alđa
i ove
jetko
ješto,
a ma
avno
dru-
njega
i mi
vode
narod
rodu,
vrste,
ernju
znali
može
ernju
ena.
pčni
gos-
re, sa
težu,
pre-
Beč,
A.

ovdje
na-
ikičeni
u
asima
la su
No-
ničko
a po-
preko
otraga
stveno
puno
a) te
poslov
nik u

Voloskom. Iza njega progovorio je vili šaravata D. Poščić. Vatra našegov riječ usplamtala je sva prisutne. Zauzelo su biele riječi barjaktara A. Aleševca, te govor gođe Ide Poščić, koja je kumovala blagoslovu zastave, i gdje Pankvan. Osobita čast ide gdje Hedvigi Sutić, koja je majstorskom rukom skoro sama dekorirala zastavu. Na dugo bih otišao da bih hito opisati vježbe Sokolske i večernju zabavu, što je sve ispalo u najboljem redu.

Dao Bog, da se sokolska ideja raširi sve to većma među naš narod, koji će kadli tādli rabiti junacke mislice na obranu proti divljem protivniku.

Iz Mošćenica, mjeseca Julija 1907.

Naš gosp. Pođešta, „Pepić Maras“ ima plaće na godinu 400 K t. j. na mjesec 33 K 33 h bez muke i truda, a prosti je mornar i težak, pak sa svim tim bi se moglo malo ljepše obući — (da ni onako avar kako je: „On vam 'se' baš-niš ne razume u općinske poslove, kako ni u talijanski jezik, već što učini g. skrivan Lovrić, dobro je učinjeno, a on samo sve potpiše.

Kako semo rado gospoda Njemci dohadjaju i više stvari za uspomenu fotografiraju, pa sam čul, da su i našega g. pođeštu Pepića Maroša fotografirali, kada je hodil iz štale (kada je ovcu pomuzal) preko place doma, a obučen je bil ovako:

na nogah je imel opanki zamazani — brageše od telaruse oblačene od zemlji, jer je valjda kopal prez jakeli va blatnoj stomanje od pola, a na glavi je imal baretu (valjda još od pokojnoga nonota) — jer se ni poznalo od kakovoga je kolura, a svelila se je od blata (uastila), da bi bila dobro ječmik ili kapuz zabijelila. Na ekine imel: je operčen koš, va kože matika i sekira — bisage preko ramena — va jednoj ruke imel je pinjaticu s mlekonom, va drugoj ruke feral (ugasen) a vusteh pipu čezotsku.

To vam je mošćenički pođešta, ki se je potpisal pred 14. maja, da je Istra a tako i Mošćeničina talijanska (biti će na 33. maja), a nezamjeran njemu toliko, koliko gosp. Lovriću, ki mu je to dopustil potpisati se.

Gosp. tajnik — Lovrić — čast mu i poštenje, on je izvrstan pomorski kapelan ali za tajnika nije sposoban, jer svako toliko skoči u Lovran pitati savjeta „narodnog odpadnika“, te čini onako, kako mu on reče. Iz ovoga se vidi, koji vlada sa našom općinom, ali nek si dobro zapamte, da će im doći prije nego misle „erai petak“, te će im za uvijek odzvoniiti.

Akoptem se držo one svojih gospodara „Osar tutto“, pa iskreno im poručujemo, „Svaka sila do vremena, a nevolja redom ide“.

Ako su tako kratkovidni naš g. pođešta i g. skrivan, ja ču njim stvar razjasniti kako slijedi. — Oni imaju II. i III. tijelo, a mi I., stoga bila su i tri sjednice za potvrditi 17 počasnih građana po njihovu „čitatini ordinariji“ (o tih sjednica drugi put), jer, bi tim imali kod izbora i I. tijelo. Kada bi se to dogodilo, nebi bio, visse g. Pepić Maras, pođešta ni g. Lovrić skrivan. Ako i bi (Ali mislim da ne) ostali u službi, tada bi postali: „Marionette numeru uno“, a jedan čovjek, koji ima samo malo „amor proprio i karaktera“, nebi tako služio.

Pustite tudjinca, držite se svojih domaćih ljudi, pa će ići sve u redu te će prestati svaka mržnja, svi nemiri i pravde, a nadoci će željena sloza, mir i ljubav, pa će općina napredovati. Zapamtimo si cvu zlatnu poslovicu:

„Gdje se bratska srca slože, tu i olovo plivat može a neolaga gdje zavlađa, tu i slama na dno pada“.

Prijatelj naroda.

Koparski kotar:

Iz Kopra nam pišu: Ovdje se ima popuniti mjesto poreznog nadkasira, za

koje će, se kako čujemo, natjecali više Benjamina ovdasnje vladajuće talijanske svojite. Između tih imade ih, koji ne poznaju ni u govoru ni u pismu slovenski odnosno hrvatski jezik, a biti će i takovih koji poznaju uz talijanski i njemački fakodjer naš jezik. Do sada se nije kod nas pazilo na to, dali poznaju porezni činovnici i naš jezik t. j. jezik ogromne većine porezovnika onog poreznog kotara. Radi toga i jesu vrlo riedi koji znadu na silu lomili stogod slovenski ili hrvatski pak se mora naš seljak s njima dosta natezati prije nego li ga razumiju.

Zapostavljanje našega jezika kod javnih ureda u obće, napose kod poreznih, kako donasamo milom ili silom naš trud i znoj, moralo bi već jednom prestati, jer je nepravedno, da ne kažemo sramotno, da nemožemo ni porezu u svojem jeziku plaćati.

Upozorujemo radi toga na vrijeme sl. financijalne oblasti u Trstu, neka dobro paze i promisle prije nego li nam pošaju amo nekog nadkasira, jer ćemo ga metnuti na rešeto i sito i nećemo više mučke primati poreznih činovnika, koji bi mogli služiti u Kalabriji ili u Berlinu, ali za nas za većinu porezovnika absolutno nisu.

Iz Dolline pišu nam 3. o. mj. Za jučer bijahu pozvani na dogovor radi ustrojena kupališne zgrade u našem selu domaći vidjeniji muževi i nekoi rodoljublji iz vana. Među izvanjskim gosti nalazio se je i naš državni zastupnik g. Matko Mandić, koji je došao amo iz Trsta u društvu jednoga liečnika i jednoga veterinarata — svojih najime prijatelja.

Prije nego li stupiše u selo dočekas ih domaći prvaci sa g. načelnikom koji im pokazas i novogradnjeno kupalište po Kneippovu sustavu jednokatna ukusna zgrada, nalazi se lijevo uz put kad se ide u selo, na ravnini posijanaj travom i nasagjenaj raznim stablima.

U zgradi je skoro sve gotovo za porabu kupališta osim nezatne stolarske radnje. Malene sobice sa kadama za kupanje već su posve gotove a na hodnicima nalaze se ručne širčalje za poljevanje i štrcanje vodom. Vode, studene, bistre i zdrave imade u izobilju, što je velika rijedkost kod nas u Istri.

Kasnije sasteše se svi spomenuti i mnogi drugi u općinskoj dvorani, gdje ih je općinski načelnik g. Pangerc srdačno pozdravio i razložio svrhu sastanka. Opć. tajnik neumorni g. A. P. Sancin izvestio je o dosadašnjem radu za ustrojene kupališne zadruge, pročitao i protumačio pomo sastavljena pravila te pozvao prisutne da se upišu kao članovi. Odmah se je upisalo preko 20 članova a između njih 7 članova u načelničtvo, koje će imati da sazove prvu redovitu glavnu skupštinu pošto budu pravila potvrjena i zadruga redovito registrovana.

Sada je na domaćim rodoljubima i na njihovim prijateljima u Trstu, Istri i t. d. da se sretna namisao o ustanovljenju kupališne zadruge u Dolini do kraja provede.

Tamo su za kupalište po Kneippovu sustavu svi uvjeti. Vode čiste i bistre kao kristal, studene i zdrave, imade u izobilju i sada, akoptem nije tamo kišilo već od mjeseca aprila. Imade naravske i umjetne šume, koja se sve to više goji i širi. Od sela pa sve do mora je s lijeva i desna put skoro sama livada ili sjenokoš. Zrak dobar, podneblje i u najstroitrojnij zimi umjereno željeznica sa juga i sjevera, blizina Trsta Kopra i t. d.

Mi se nadamo čvrsto, da će ovo krasno poduzeće naših svijestnih i rodoljubivih Dolinčana u svakom obziru uspjati bude li dobre volje i čvrste odluke.

Franina i Jurina.

Fr. A jojl a jojl a jojl
Jur. Ča ti je, Franino; ča kričiš i plačeš, kako da si plja šalamar.
Fr. A jojl lipa krv moja, svi su vancali u kanfanaru a samo ja nis, a jojl
Jur. A ki to ki, no poviji!
Fr. A jojl Pičo je vancu delikato, Juro Subi kunsiljer, Juro mali raprežetante Juro sridajni šostituto, Juro oštar di-rektor de banda od pokrovi i od psur, Kolpodelkisto je kapofreno, a Filip je kuhar od jendarmi, a jojl a jojl
Jur. Ne plači, češ benj i ti vancati, zašto sam siguran da će ki ta riauacijati nu te lije karlike.
Fr. A Bog te usliša, ako ne drugo za baština će biti dobras.

Razne primorske viesti.

O sazivu istarskoga sabora čitamo u trščanskom „Balkanu“ od 1. o. mj. — Jucerašnjaj ovdasnji talijanski listovi javljaju, da su talijanski zastupnici na istarskom saboru imali konferencu i primili dnevni red, koji je odmah prihoben namjesnitvju. U izvaji talijanskih zastupnika konstaluje se šteta, koju pokrajinska administracija trpi radi toga, što sabor nije sazavan sve od god. 1904. Zatim se kaže, da je talijanska većina uvjeren a ekonomskim potrebama pučapstva, i da traži pravedan sporazumak između plemena, koji žive u Istri (II). Talijanska većina izvajtjuje se za proširenje dosadašnjeg izbornog reda i napokon upozoruje vladu na odgovornost, kojoj se ona izlaže tim, što ne će da sazove sabora.

Mi smo se pobrinuli za autentično izvješće o pregovorima, koji su se svojeodno vodili, da se omećući saziv istarskog sabora. Kad ga priopćimo, vidjet će se, što vrijede krokodilske suze talijanske većine, i tko je zazbilja kriv; da se Istrski sabor ne može savzati. Naše će informacije takodjer na pravu njeru svesti drzovilo hvastanje talijanske većine, koje kulminira u neistini, da je ona — onal! — za pravedno izmirenje plemena u Istri.

„Independent“ i sam znade koliko ima istine u ovom famoznom dnevnem redu, pa ga donas bez jedne reči komentara. „Piccolo“ donosi uza nj i interview sa zastupnikom Rizziem. Bit će do skoro i o tom interviewu govor a našem listu. Talijanski zastupnici varuju se, ako mislo ovaکو jeftino neistinama i hvalisanjem kortestirati. Vidjet ćemo se lez hrinke!

Američka komisija za iseljenike iz Istro. Iz Buzeta nam pišu, da se je tamo zadržala posebna komisija, sastojeca od g. Karla Schutera ministra trgovine iz američke države Sonisina i od g. I. I. Koepflera generalnog tajnika za iseljenike u New-Orleansu. Komisija je zadržala dva dana u Buzetu, gdje se je hitjela osvjedočiti o načinu, kojim angeli traže i pridobiju narod za seobu i kako tu iseljenici živu u njihovih siromašnjih stanovih.

Izpod Buzeta i to kod „Fontane“ otvorena je nova agencija za iseljenike sjeverne Istre i tuj se je sakupilo već drugog dana do stotinu osoba, koje kane putovati u Ameriku preko Trsta, da u dalekom svijetu traže sreću.

Iz Buzeta podala se je ta komisija u istu svrhu u Pazin. Mi preporučamo toplo našem narodu u Istri, neka dobro promisli prije nego li se odluci u daleki i nepoznati mu svijet, gdje, gdje bi mogao i brzo i laglje steći stotinu dvie, a možda i koju hiljadu forinata, al bi takodjer mogao tako nastradati, da bi se pak morao gol i bos u domovinu vratiti!

G. g. svećenici i učitelje molimo pako, da na propuste puku predočiti dobre i zle strane iseljenja.

Odlikovanje,
C. k. šumski nadsavjetnik Pučić u Trstu dobio je red željezne krune III. razreda. Naše čestitke!
„Balkan“.

Uprava ovog novog dnevnika poslala je nekoliko prvih brojeva „Balkana“ nekojim rodoljubima koji su umoljeni da da odmah javo da li žele primiti taj list. Mi istoga vruće preporučamo. Preporučamo nadalje vrli „Omnibus“, i našu staru „Našu Slogu“ zatim Krčki „Pučki Prijatelj“ (izlazi tri puta u mjesecu, cijena mu je 3 K na godinu, za seljake K 2:50), te Malološnjijski „Mladi Istran“ list za mladež cijena 3 K na godinu. Ne smije da bude imućnijeg našeg čovjeka niti društva bez svih tih novina.

„Narodna Prosvjeta“.

Izdao je deveti broj ovog vrlom mješevičnika sa sliedećim sadržajem:
Na odlasku. Spj. Ernest Jelusić.
O tekstilnom narodnom muzeju u zagrebačkoj obrtnoj školi. Piše Jelica Belović-Bernadzikowska.
Učiteljstvu Istre početkom šk. godinu 1907. S. Spj. I. C.
Glavna skupština Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru. Piše Ernest Jelusić.
Buffon. Piše Dunav Baletić, Beč.
40-godišnjica hrv. čitaonice u Kastvu. Piše Ernest Jelusić.

Poziv na glavnu skupštinu učiteljskog društva „Narodna Prosvjeta“. Društinom učiteljstvu Istre i Izvjestitelji mjesnih školskih vijeća. Piše Vinko Šepić.
Nagrada za poučavanje analfabeta. Piše I. Mahulja.
Davorin Trstenjak: Prirodni uzgajatelj. Piše F. Kr—nić.

Vjesnik. — Lične vijesti. — Književnost i prosvjeta.

Književni poziv.
Mnogo već godina sabiremo građu za hrvatsku bibliografiju, u kojoj će biti popisane sve hrvatske knjige od najstarije dobe do godine 1907. Naš rad primiče se kraju i doskora će moći naša bibliografija u štampu. Da nam ipak ne izbjegnjo gđekojaja djela, koja se ne nalaze ni u kojoj javnoj biblioteci i koja nisu nigdje oglašena, umoljavamo ovim svu gospodu pisce, da bi nam izvoljeli priposlati popis svojih književnih izdanja. Pisma neka se šalju dru. Velimir Deželiću, Zagreb. Prilaz 15. U Zagrebu, 10. kolovoza 1907. Dr. Velimir Deželić, Vjekoslav Jakušić.

Koji od živanih boli trpi neka slijedeće listove čita, isti glas: Veleštovani gosp. Alber Müller u Budimpešti, 14 kot., Vozud ulica br. 34. Uz tvrdo uvjerenje mogu očitovati, da je Vaš dvostruko elektro magnetički križ R. B. broj 86 967. vrlo ljekovite naravi i da je meni mojuj rheumatički boli sasuna pomogao, s toga vas ja najtoplje preporučam. Uz oduio postovanje jesam Anto Koljan u Rijeki 18. Srpnja 1907. god. — Veleštovani gospodri Müller! Stroj Stroj, koji sam od vas primio, nosio sam po Vašem propisu, moju polest padavnic, koju sam teško podnio, izgubio sam posve, primite s toga moju najtopliju hvatu. Sa veleštovanjem Josip Mihailjanović u Dužluku, zadnja pošta Oranovicca (Slavonski). — S toga mi svakome, koji od glhta, teškoga disanja, padavice, rheume, i u obće od živanih boli trpi, isti najtoplije preporučujemo.

Važno za svakoga!

Za čudno malenu cijenu od for. 3-20 dobije se jedna cela garnitura od 16 kom.

1 žepna remontoir-ura od nikela marka „System Roskopf“, sa 3 godišnjim jamstvom; 1 elegantna franc. lanac od nikela sa privjeskom; 1 elegantna goldin igla za ovrtnik;

2 elegantna pozlaćena prstena sa imitiranim kamenom; 1 par (2 kom.) pozlaćenih puceta za manšete, marka „Garantie“; 2 pozlaćena puceta za ovrtnik; 3 pozla-

ćena puceta za košulju; 1 par (2 kom.) punciranih srebrnih naušnica; 1 elegantno žepno ogledalo.

Svih ovih 16 predmeta sa nikel-remontoir satom, šalje pouzajem uz cijenu od samo for. 3-20

Mich. Horowitz,
Krakow, Kotelek 4.

Što ne odgovara prima se natrag u roku od 8 dana, a novac se vraća, te je svaki rizik isključen.

Bogato ilustrovane kataloge (preko 1000 slika) ura, mizikalija i drugih optičkih stvari, šalje badava i franko.

ISTARSKA POSUJILNICA u PULI

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadrugačkih dionova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4 1/2%, disto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 1000 K bez predhodnog odkaza, a iznose od 1000 K ako se nije kod naloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz, uz odkaz od 8 dana.

Zajmове (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenicu i zadužnicu uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9-12 sati prije podne i 3-6 sati poslije podne; u nedjelja i blagdana osim julska i augusta mjeseca od 9-12 prije podne.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se u Čilvo S. Stefano br. 9, prisimno desno, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Odkriven s 3 srebrnim kolajnama s Gorici godine 1891. 1894. 1900.
Častna diploma i zlatna kolajna u Vidnu godine 1903.
Zlatnu kolajnu i zaslužni križ u Rimu godine 1903.

Svjjećarna na paru

J. Kopač, Gorica, ul. Sv. Antona b. 7.

Preporuča pred. svećenstvu, crkvenom starešinstvu, p. n. glavnom obdinstvu svijeće iz prijesnog pčebnoga voska. Kilogram po 16 b. — Za prijesnost jamčim s K 2.000. Tuljaci Myrrhae, Styrax, štilja i stakla za vječno svjetlo po jeftinij cijeni. Gg. Trgovcima preporučam svijeće za pogrebe, za božićno drveće, vosčeni svitci i med najjeftinije vrste uz veoma niske cijene. **Žuti vosak kupujem u svakoj množini po najvišoj doznovoj cijeni.**

— Ho zahtjev našim otkupnik franko. —

Veliko skladište

kaca za kupanje, modernih kloseta, plinskih svjetiljka, tr. lne Auerove mrežice, komad po 60 para; tuljaca za plinske svjetiljke, komad po 40 para.

Jose Brosina ≈ Pola

Novost! Sprava za prištednju plina (Sparrapparatbrenner). Prištedi 60%, plina!

Preuzima u tu struku zaslužuje radnje te jamči za solidnu izvedbu i jeftinu cijenu.

— Via Barbacani, 5. —
Službeno ovlaštenu namještac, vode i plina.

Javna zahvala.

Providnosti čiji su putevi nedokučivi, svjedoče se, da dne 29. pr. mj. — iza kratka, ali teške bolesti, u cvijetu mladosti, providjena najstvima umirućih, pozove s' ovog dola boli u bolji život nezaboravnoga nam sina, odnosno brata

Ivana Kraica
bivšeg bogoslova.

Prigodom bolesti i smrti milog pokojnika primili smo toliko izraza saučestća, ljubavi, prijateljskog susretanja, da nam je sveta dužnost, izraziti svima, koji nas se bilo na koji način prigodom tužnog događaja sjetiše, vječitu harnost našu.

Posebice pak budi izrečena najtoplija zahvala i harnost naša veleučenoj gospodi Dru. Benevenu, Dru. Brovetu, Dru. Cicuti, Dr. Ciotti-u, koji pokušaje sve, da nam milog pokojnika otmu zdrijelu smrti; veleč. gg. Mužini i Gregu, koji su ga tješili i providjeli otajstvima umirućih; veleč. gg. M. Zgombiću P. Milovetću, Dr. B. Zgombiću, D. Linardiću, P. Šabali, koji se prvima najpripravnije u izvršavanju obreda pri sprovodu priključise; onim plemenitim obiteljima, koje su pripisale vijence i onim čestitim djevojkama u bjelini, koje su vjenca nosile; onoj dugoj povoreci dobrih duša, koje su sprovodu udioništvovali; napokon svim dobrim prijateljima i zrancima, koji nas toliko prigodom bolesti i smrti, neprežaljenog pokojnika danju i noću pomagaje i tješise, te onima, koji nas bud usmeno, bud pisмено ili brozjavno nastojaje utješili u skrajnoj boli i potištenosti našoj.

Svima još jednom vječita harnost naša, a od Boga plata.

Bogoviol-Malinška, 1. rujna 1907.

Ožalošćena obitelj Kraic.

Dvostruki elektro-magnetički KRIŽ ili ZVIEZDA

R. B. broj 86967.
Telefon br. 45-22.

godina staro bolesti izliječeno su sa mojim strojem posve! Od izličenih sa mojim strojem R. B. broj 86967 izražene zahvalo kao i od odličnijih slojeva izdane svjedoče i priznanice iz sviju strana svjeta pohranjene su u mojoj plemohrani, gdje sloje svakomu u svako doba na vid. **GDJE NIJE DAN LIJEK NIJE POMOGAO, MOLIM POKUSATI MOJ STROJ,** jer je to sigurno sredstvo protiv gore navedenih bolesti, a ovaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izličen najdalje u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upoznajem osobito p. n. obdinstvo na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjeha zabranjen u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvijezda R. B. br. 86967 osobito se hvall i uživa vanrednu dopadnost protiv šio izvatne ljekovitosti.

NALI STROJ STOJI 6 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabu gospodja.

VELIKI STROJ STOJI 8 K. Rabiti se kod ostarelih 20. godiš. krogitnih bolesnih.

Doplivanje i naručje obavljaju se i u hrvat-skom jeziku. Pouzajem ili ako se novac unapred pošalje, nrazliški glavna prodavaoca su i u inozemstvu:

ALBERT MÖLLER,
Budimpešta, V/41. Kolar,
Vadász-utlica br. 84.

TRAŽITE SVUDA!

SVI HRVATI
RUŠE
U KORIST
HRVATSKE
ISTRE,

JER KUPUJU:
TULJČICE I
CIGARETNI PAPIRIĆ
CIRILO-METODSKIH
ZIDARA

GLAVNO SKLADIŠTE
U KNJŽARI
CIRILO-METODSKIH ZIDARA
(SIMUNIĆ TOR.)
ZAGREB PRERADOVIČEV TRG B. 4